

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznika. — Inerati do 80 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inerati peti vrst Din 4. — Popust po dogovoru, inerati davak posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inostranstvo Din 25.- Rokopis se ne vračajo

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knažičeva ulica 66. v. A.
Telefon: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26

Podružnice: MARIBOR Strosmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c. telefon št. 28. — CELJE: celjsko uredništvo: Strosmayerjeva ulica 1, telefon št. 66; podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Španija v plamenih revolucije:

Španski uporniki na umiku?

Po zadnjih vesteh iz Španije izgleda, da je vlada v premoči ter da se uporniki na vsej črti umikajo — Vse radijske postaje v rokah vlade — Ultimatum upornikom poteče drevi ob 9.

Madrid, 21. julija. AA. Havas poroča: Radijska postaja v Madridu je sredi večje zbirke objavila poročilo vlade, v katerem naj bi se vlada postala gospodar položaja in da je zbirala uporniški pokret. Vlada objavlja apel na ljudstvo in vojske, da naj preprečijo poskus fašistov in da naj ohranijo ljudstvu pravice, ki si jih je priborilo.

Španska vlada je sredi objavila proglas, da je bil upor v Madridu popolnoma zatrt in da so se predale posadke v Viku dela Montu in v Getafu. Vladi zvesti oddelki so zaplenili uporniška letala in na njih sedaj preganjajo upornike. Milica ljudske fronte je navdušeno proslavljala zmago v Madridu. Ministrski predsednik in zunanji minister sta po radiu sporočila prebivalstvu nekoliko pomirljivih vestí; zunanji minister je naglasil, da zmaga republikanske misli ne more izbrisati zločina poskusa enega dela armade. Vlada ima za seboj zaupanje ljudstva, in narod naj zaupa vladi, ki bo ostala na svojem mestu, dokler ne vzpostavi mir in red. Z vlado so policija, mornarica, letalstvo, milica ljudske fronte in pretni del armade.

London, 21. julija. AA. DNB poroča: Po vesteh iz Gibraltarskega Malaga ni več v rokah upornikov ampak v rokah skrajnih levicarjev. Po mestu vohajo rdeče zastave. Komunisti ropajo trgovine in zrak so spustili dva mola, da bi tako preprečili prihod upornikov v Malago.

Madrid, 21. julija. AA. DNB poroča: Najnovejša poročila, ki ga je izdala vlada pravi med drugim: Polojaj v Sevilji se od ure do ure boljša. Vsa časa je pričakovati, da se bodo uporniki predali. Isto se v Saragosi in Valadolnu. Če, ki so se predale v Alcaru, so bile pripeljene v Madrid pod nadzorstvom milice in ljudske fronte.

Uradno poročilo

Pariz, 21. julija. AA. Havas poroča iz Madrida: Notranje ministrstvo je izdalo poročilo, v katerem pravi, da je vlada premagala poizkus upora v Madridu. Vsi uporniki v prestolnici so se udali. Iz notranjosti poročajo, da se uporniki takisto udajajo. Med prvimi so se udali uporniki v vojašnici Vidal Varoidon. Aretirali so pri tej priliki več sto oficirjev. Poizkus upora v madridski vojašnici Montani so zatrli v samem začetku. Poročilo pravi dalje, da v okolici Madrida ni nobenih uporniških čet.

Poziv uporniškega generala vladi

Oran, 21. julija. AA. General Franco je poslal španski vladi brzojavko, v kateri z ostrimi besedami protestira proti bombardiranju mest v španskem Maroku iz zraka. V svoji brzojavki pravi, da so pri tem padle tudi nedolžne žrtve, med njimi tudi žene in otroci. General Franco naglašja, da je začel gibanje za obnovo Španije. Na kraju poziva vlado, naj prepreči nepotrebno prelivanje krvi.

Uporniki bombardirajo Cadiz

London, 21. julija. AA. (Havas) Po vesteh, ki so prišle v London, je španska torpedovka »Coruca« huco bombardirala Cadiz. Mislijo, da je pripeljala ladja iz Melbe tudi uporniške čete. Mesto se je po hudem obstreljevanju predalo upornikom.

Ultimat vlade upornikom

Pariz, 21. julija. AA. Poročajo iz Henleja: Radijska postaja v Sevilji, ki je zadnja dva dneva dajala poročila upornikov, je od sredi ob 22. ure naprej začela objavljati poročila vlade.

Sevila, 21. julija. z. Radijska postaja v Sevilji, ki je objavila sredi ob 21.30 poziv vlade, v katerem daje upornikom rok do danes do devetih zvečer za predajo. Častnikom in članom civilne garde je bilo po radiju izdano povelje, naj takoj nastopijo svojo službo.

Barcelona, 21. julija. z. Od 21.20 sredi naprej je radiopostaja v Barceloni prenehala objavljati poročila o uporu. Izjavila je samo, da je včeraj vladal red in mir v Barceloni. Danes objavlja še poročila madridske vlade.

Ubiti in ujeti generali

Madrid, 21. julija. AA. Notranji minister je sredi v radiu objavil, da so vladne čete za časa borb pri Calavanceli ubile generala Garcia dela Heranca, ki je sodeloval v uporu z dne 10. avgusta 1932.

Madrid, 21. julija. AA. Uradno potrjujejo vesti, da so generala Fanjula aretirali.

Madrid, 21. julija. AA. General Cuervo del Jano, ki se je pred leti sprijel z generalkom Primo de Riverom in se izselil v Francijo, a se je nedavno tega vrnil v Španijo, je vstopil v stike s poveljniki upor nih čet.

Lizbona, 21. julija. AA. Havas poroča: Letalo, s katerim je general San Jurio odpoval v Španijo je padlo na tla, General San Jurio je mrtev, pilot Ansaldo pa je težko ranjen.

Tudi uporniki mobilizirajo

Lizbona, 21. julija. AA. DNB poroča: Radio v Sevilji je objavil, da so uporniki izdali povelje za splošno mobilizacijo vseh vojnih obveznikov v krajih, ki so v rokah upornikov.

Meja zaprta

Bordeaux, 21. julija. AA. (Havas) Politični položaj v Španiji je od včeraj neizpremenjen. Španski vladi se vedno ne prihajajo v Hendy. Tudi francoski vladi vozi jo le do Iruña, ki je skrajna točka francoske železniške proge. Vračajo se s potniki, ki so hoteli potovati v Španijo, ki pa so jim španske oblasti v Iruña prepovedale izstopiti. Železniška postaja v Bordeauxu ne izdaja več vozovnic za Španijo ker je vhod v Španijo tucem prepovedan.

Pariz, 21. julija. AA. Havas poroča: Iz Hendeya poročajo, da je zelo malo oseb pribežalo iz Španije in to zaradi tega, kar povsod krožijo oborožene tolpe, ki so zasledile vse ceste. Na cestah napadajo potnike, jih oropajo in jih nato puste do meje samo v spremstvu svojih ljudi. Včeraj ob 15. je bila meja pri Hendeyu popolnoma zaprta. Sredi so se samo španski delavci, ki delajo v Franciji, lahko vrnil domov v Španijo. Pri obsejnim pregledu pa jim je bilo rečeno, da se danes ne bodo mogli več vrniti na delo v Francijo. Od začetka upora, pa do sredi je delavska garda podpirala obsejno policijo. Toda ti delavski oddelki so provizorni in nestalni in zato je civilni guverner v San Sebastianu objavil mobilizacijo vseh oseb v starosti od 18 do 30 let.

V San Sebastianu grade barikade, da bi se ubranili upornikov, ki se bližajo iz Pampeluna. V luki je večje število španskih vojnih ladij. V Hendeyu se ne sliši streljanje in potniki, ki prihajajo iz Pampeluna, pravijo, da med Saragoso in Pampelunom niso opazili nič posebnega. Proti večeru se je slišalo streljanje, kar je znak, da so se začele borbe.

Levičarski voditelji beže iz Španije

Pariz, 21. julija. z. Veliko pozornost razbuja vesti, da beže iz Španije nekateri voditelji levičarskih skupin. Med prvimi je včeraj pribežal v Francijo bivši predsednik vlade Lerroux, za njim pa je prišel preko meje v spremstvu večjega števila levičarskih poslancev predsednik zadnje španske vlade pred izbruhom upora Cesares Quiroga. Iz tega sklepajo, da uporniški pokret napreduje in morda levičarji še sami računajo s svojim porazom.

Kje je bivši španski kralj Alfonz?

Praga, 21. julija. z. Bivši španski kralj Alfonz, ki se je zadnje čase mudil na dvorcu Wausenbach na Poljskem, kjer je bil gost grofa Zamojskega, je včeraj nemudoma odpotoval. Cilj njegovega potovanja drže v najstrožji tajnosti. Spremlja ga grof Zamojski in njegova hčerka. Od začetka upora v Španiji je kralj Alfonz budno spremljal vse dogodke ter je neprestano bil v zvezi s svojimi zaupniki ob francosko, španski meji. Posebno se je zanimal za vesti iz Barcelone in Sevilje.

Bivši španski kralj Alfonz XIII. je izjavil dopisniku »Associated Press«, da se v tem trenutku revolucionarnega pokreta v Španiji ne postavlja vprašanje borbe med monarhisti in republikanci, za ali proti monarhiji, ampak, da je v Španiji izbruhnil splošen nacionalni pokret.

Kaj pravi bivši španski prestolonaslednik

New York, 21. julija. AA. (Reuter) Na vprašanje o dogodkih v Španiji je bivši prestolonaslednik grof Cavadonga izjavil, da se je ob svoji poroki odpovedal prestolu. O svojem očetu kralju Alfonzu XIII. pa je svoj odgovoril da je ta zapustil svoj čas Španijo samo zato, da prepreči prelivanje krvi.

Maroko je bil že v soboto v rokah upornikov

Oran, 21. julija. AA. (Havas) Upor v španskem Maroku se je začel že 17. t. m. in sicer v Larochu, kjer so oficirji in vojniki najprej zavzeli poštno postajo, nato pa ostala javna poslopja. Pri tem ni bilo brez krvi in sta padla dva oficirja in trije vojaki. Do 18. t. m. zjutraj je bila oblast v vseh mestih španskega Maroka v rokah vosek.

Barcelona v plamenih

Toulouse, 21. julija. AA. Havas poroča: Potniki letala, ki je prišlo iz Casablance, so izjavili, da so na več krajih opazili požar. V Madridu, v Malagi in v Alicante

Izredno srdite in krvave borbe

Ne eni ne drugi ne poznajo milosti — Mrličev je toliko, da jih morajo kar zažigati

Pariz, 21. julija. z. Po vesteh, ki prihajajo o borbah v Španiji, se vidi, da se borbe izredno hude in krvave. Na eni in na drugi strani gredo do skrajnosti in ne poznajo parda. Vladne čete se poslužujejo vseh sredstev in obstreljujejo upornike s topovi in z letal. Najhuje razdejanje povzročajo bombe, ki jih mečejo z letal. Najbolj krvave borbe so se vodile v La Linei, kjer je skoraj vse poklano. Mrličev je toliko, da jih sploh ne morejo pokopavati,

Kaj so pripravljali skrajni levičarji

Izjava bivšega predsednika španske vlade Lerrouxa

Pariz, 21. julija. z. Bivši španski minister predsednik Lerroux, ki je pobegnil iz Španije, je dal poročevalcu agencije Radio izjavo, v kateri pravi, da se je pričel v Španiji ena izmed najbolj krvavih državljanskih vojn. Prepričan pa je, da bo republika ostala, pa naj zmagoje desničarji ali levičarji. O dogodkih samih ni mogel dati mnogo informacij, ker so nastopili nenadoma

marveč jih na tovornih avtomobilih vozijo ven na polja, kjer jih zažigajo. Silno krvavi so bili tudi včerajšnji boji v Madridu samem, kjer se je uprl pešadijski polk. Vladne čete, ki obstojajo po večini iz oboroženih marksistov in komunistov, so skoro vse upornike, ki so se jim naposed predali, poklale. Pod ruševinami vojašnice so našli 16 oficirjev, ki so izvršili samomor, da ne bi prišli v roke vladnih čet.

Kaj bo sledilo?

Svojo zmago bodo levičarji najbrže izkoristili za proglasitev rdeče diktature

Pariz, 21. julija. z. Po zadnjih poročilih iz Španije prevladuje v tukajšnjih krogih mnenje, da se je vladi posrečilo zatreti upor in da vladne čete na vsej črti zmagoje. Merodajni za zmago so bili najbrže boji v Madridu, kjer so bili uporniki popolnoma poraženi. Zdi se, da je poraz upornikov v prvi vrsti posledica dejstva, da je vojaštvo na poziv vlade odreklo odločno oficirjem pokorščino. Vest o porazu v Madridu je porazno vplivala na upornike drugod. Vlada

je poslala v boj tudi vsa letala, ki so metala na upornike bombe in jim prizadejala silne izgube.

V Parizu ne dvomijo, da bo vlada sedaj obvladala položaj, pričrpani pa so, da bodo borbe v posameznih krajih še dolgotrajne in krvave. Zelo pa dvomijo, da se bo vladi tako hitro posrečilo obnoviti normalne razmere. Prevladuje skrb, da bodo te dogodke izkoristili skrajni levičarji in proglasili rdečo diktaturo.

Za Gdanskom pride na vrsto

Češkoslovaška?

Značilni komentarji francoskega tiska o dogodkih v Gdanku

Pariz, 21. julija. z. Dogodki v Gdanku so izzvali v Parizu veliko vznemirjenje. Vsi listi obirno pišejo o postopanju narodnih socialistov in vidijo v tem izvajanje napovedi Greiserja na seji sveta DN, ko je dejal, da se gdansko vprašanje nikoli več ne bo pojavilo pred Društvom narodov, ker bo že poprej rešeno na drug način. »Intransigence« posveča gdanskemu problemu uvodnik, v katerem piše med drugim:

Nemški podvig v Gdanku je uspel. Toda kaj bo sledilo sedaj? Včeraj je Berlin rešil avstrijsko vprašanje, danes je za Berlin rešeno vprašanje Gdanske. Kdo bo na vrsti jutri? Ali se bodo vsaj sedaj angleški

vladi odprle oči? V enakem smislu piše tudi Saint Brice v »Journalu« in naglašja, da je dolžnost Društva narodov, da končno enkrat energično intervenira. Poljska bo morala nastopiti in DN jo mora podpreti z vsemi silami. Tudi Nemci se morajo naposed prepričati, da so nasilne metode, ki se jim poslužujejo, najbolj nevarne za njih same. Ta primer pa po mnenju »Excelsiorja« tudi kaže, koliko so vredni dvostranski pakti, za katere se toliko ogreva Berlin. Primi poljsko-nemškega pakta in način njegovega izvajanja s strani Nemčije je za to najbolj dokaz. V ostalem pa sodijo pariški listi, da je

nadaljnji razvoj gdanskega vprašanja sedaj o prvi vrsti odvisen od stališča, ki ga bo zavzela Poljska. Društvo narodov bi se moglo odločiti k intervenciji samo, če bi Poljska prevzela glavno breme intervencije. »Republique« misli, da bo Društvo narodov vsekakor zahtevalo od Poljske, naj intervenira. Kaj pa bo moglo storiti Društvo narodov v primeru, da Poljska odkloni intervencijo, kar je zelo verjetno, vprašuje list. Veliko vlogo bi mogla v tem vprašanju igrati tudi Velika Britanija. Besedo ima sedaj minister Eden.

»Matine« pravi, da bi se mogla navzočnost delegatov mnogih članic Društva narodov v Svici, ki se nahajajo na konferenci v Montreuxu, izkoristiti za sklicanje izredne seje sveta Društva narodov. Litvinov, Teflik Ružič Aras in Bruce se za nahajajo na obalah ženevskega jezera, Titulescu pa prispe vsak hip. List pravi, da bi se po potrebi mogel vršiti tudi sestanek lokarnskih držav, v Zenevi, namesto v Londonu.

Socialistični »Populaire« smatra, da je gdansko zadevo pripravila Nemčija v dogovoru z ministrom Beckom. V tem primeru ni računati s tem, da bi se Poljska obrnila na svet Društva narodov. Zato bo moral svet DN nastopiti iz lastne pobude.

V Berlinu so v skrbeh zaradi možnih posledic?

Berlin, 21. julija. z. V berlinskih krogih so precej vznemirjeni zaradi možnih posledic Greiserjeve politike v Gdanku. Boje se, da bi prišlo do upora opozicije. Če tudi razpolaga Greiser s precej močno policijo, je opozicija vendarle številčno zelo močna, tako da bi lahko izzvala krvave nemire. V tem primeru bi imel komisar Društva narodov pravico pozvati na pomoč poljsko vojsko. Zato bo najbrž Berlin sam nasvetoval Greiserju, naj nemudoma omili postopanje proti opoziciji, da se prepreči nadaljnje komplikacije. V Berlinu opozarjajo zlasti na to, da Poljska ne bo mirno dopustila kršenja svojih pravic. Zato bi moglo priti do zelo neljubih dogodkov, če bi Greiser še dalje napenjal lok.

Burja vrgla v morje ves vlak

Santiago de Chile, 21. julija. AA. DNB poroča: Na obali Čile divja strašna burja, ki je v Valpaису napravila mnogo škode. Burja je vrgla v morje vlak z 10 vagoni. Promet na tej progi je bil ustavljen.

Janezek z vadbice je umrl

Ljubljana, 21. julija. Kdo bi si mislil, da preži na vedno vselega, razigranega Salmičevega Janezka, bistroumnega fanta iz prvega razreda ljubljanske vadbice neizprosna smrt. V pone deljek jutraj je prišlo iz Brežic, kjer je bil Janezek rojen, belo pismo črne vsebine... Dobri očka, ki službuje na carinarnici, kar ni mogel razumeti, da je res, kar mu pišejo... Janezek je umrl... Pogreb v torek!

Grenke solze so obliše očelovo lice, saj je bil Janezek ljubljenski njegovnega doma, njegov srčno dragi otrok, ki je še pred kratkim med zvonikom smehom in veseljem tekal po pisanih travnikih v vsej se staršem in vsem, ki so ga poznali.

Kako se je zgodilo? Janezek je odšel s svojim bratcem Dragom k babici na Dolensko na počitnice. Prijetno in lepo je bilo pri teti, kar je začutil, da ga v grlu boli. Domači so takoj slutili nesrečo in poslali v Košanjevec po zdravnika. Davica je neizprosna morilka dece in kar takoj je moral Janezek v bolnico v Brežice. Toda zaman! Prej nego bi mogel kdo pričakovati je posega bela žena po mladnem solarčku. Daleč od mame in očeta, od bratca in sestrice se je moral posloviti od življenja, a komaj mu je bil stopil na prag.

Danes popoldne ga pokopljejo. V Brežicah, kjer je bil njegov očka preje v službi! Kako čudno naključje. Na žalostno pot je šla tudi mamica, ki o smrti svojega ljubljenskega niti slutila ni. Bila je v Toplicah na Dolenskem, ko so jo pozvali v ponedeljek v Ljubljano in ji potem počasi odkrivali strašno vest.

Janezek je bil izredno odkritosrčen in veder deček, v kolikor so ga imeli vsi radi. Prvi razred vadbice je doživljal s prav dobrim uspehom.

Globoko užalostenim staršem in svojcem naše najgloblje sožalje, Janezku pa bodi lahka zemlja.

Borzna poročila.

INOZEMSKÉ BORZE
Curlh, 21. julija. Beograd 7. — Pariz 20.2325, London 15.365, New York 305.875, Bruselj 51.625, Milan 24.10, Madrid 41.925, Amsterdam 208.65, Berlin 123.20, Dunaj 57.65, Praga 12.60, Varšava 57.70, Bukarešta 2.80.

Poletje v zasavskih planinah

Še ceste je treba zgraditi, pa se bo tudi Zasavje odprlo tujskemu prometu

Trbovlje, 19. julija.

Le malo je krajev v naši ožji domovini, ki bi se mogli ponašati s tako lepo planinsko okolico, kakor jo imajo naši rudarski revirji. Trbovlje so izhodišče na najlepše planinske izletne točke v Zasavju. Že s trbovlske postaje se vidi ena najlepših naših planin, Sv. Planina, čim pa se pripelejš na Vode, kjer se dolina bolj razširi, se ti pa nudi prekrasen razgled na vse okoliške planine, ki kakor venec obkrožajo rudarske revirje. Na severozapadu Sv. Planina, na severu Mrzlica in Kriška planina, na jugovzhodu pa zasavska ožanec Kum.

V zadnjih letih se je za pozidgo turistične in tujeskega prometa tudi v rudarskih revirjih mnogo storilo. Priznati moramo, da ima največje zasluge za ugoden napredek planinarstva v naših krajih naša nemurno delavna podružnica SPD. Šele pred leti se je ustanovila, pa lahko že s ponosom pokaže na plodove svojega žilavega delovanja. Prvo njeno delo je bilo urejanje in markacija planinskih poti, kar je danes vzorno urejeno, tako da lahko danes tujec brez vsakega spraševanja najde pot na katerokoli planinsko postojanko. Potem so se naši vrli planinarji vrgli na gradnjo svojega doma na Mrzlici. Napravili so si načrt in proračun ter trdno odločili šli na delo. V piclem podgrem letu je dom stal in kar je glavno, danes na domu skoraj nimajo nobenega dolga, če izvajamo stroške za gradnjo vodovoda, ki so ga lani napeljali v dom. To je pač dokaz, da je Mrzlica danes obiskovana tako poletni kakor pozimi, kajti poleti nudi miru in odhodu potrebnim idealnega odmora, pozimi pa smučarjem najdelečnejše smuške terene.

Enako idealna za letovišarje, ki si žele po trudoplnem delu svežega planinskega zraka in miru, pa je sv. Planina. Na bližnji Jelovici košati, temni smrekovi gozdovi z bujnimi mladimi nasadi, prekraseni pa je tudi razgled po celi Savinjski dolini tja do Karavank in Triglavu do notranjskega Snežnika in po celi Dolenjski. Izletniki imajo mnogo lepih izletov v bližini in daljino okoli Sv. Planine. Nedvomno najlepši je izlet preko Sv. Lenarta proti Čemšenjski planini, odkoder se izletnikom nudi prekrasen razgled preko vseh gornjesavinjskih planin tja do Karavank in širom cele Savinjske doline in pohorskih planin tja do Dravskega polja.

Odkar je na nji zgrajen moderen planinski hotel, je postala Sv. Planina pravo planinsko okrevališče. Postala je ne le za Trboveljane in Zagorjane ena najprijetnejših izletnih točk, marveč se je priljubila prav vsem, ki so jo kdaj posetili. Planinski

hotel nudi tako izletnikom kakor letoviščarjem vse udobje, podjetni lastnik pa namerava zgraditi nad hotelom tudi še poletni bazen za kopanje, tako, da bo tudi v tem pogledu gostom ustrezno. Poleg ostalih prostorov ima hotel 21 udobno uredjenih sob, veliko jedilnico, verande, balkone za solnčenje ter mnoge naprave za razvedrilo gostov.

Pa tudi v planinskem domu je dobro poskrbljeno za letovišarje. Dom je last zasavske SPD ter ima tudi tujске sobe. Tudi v župnišču se, odkar je Sv. Planina dobila novega župnika, vse prenavlja. Kmetije so s kulukom zgradili za župnišče lepo gospodarstvo s poslopje, s čimer je odstranjena izpred župnišča stara nesnaga, ki ni delala kraju niti župnišču posebne časti.

Tretja postojanka, ki nima nič manj prijateljev in oboževalcev, je Kum. Tudi ta planinska točka Zasavja je postala zadnja leta izredno živahna. Največ zasluge na tem ima nedvomno agilna hrastniška SPD, ki je že imela v načrtu gradnjo planinskega doma na Kumu, pa je to namero opustila, ker je med tem pričel graditi svoj počitniški dom prof. g. Pavlič. Velika pridobitev za Kum pa bo nova cesta, ki jo grade kmetije in delavci z Dobovca v kuluku iz Kuma do Trbovelj. V jeseni bo cesta baje do Dobovca že dogotovljena ter se bo lahko vozilo po njej s težkimi vozovi in celo z avtomobili. To je zopet dokaz, kako se naš kmet in delavec zaveda važnosti tujeskega prometa, ki ne bo v prid le posameznikom, t. j. gostinskim obratom, marveč celi okolici.

Tujski promet v Zasavju pa bo močno pospešen z dograditvijo banovinske ceste na eni strani iz Trbovelj preko Marija-Reke v Savinjsko dolino, na drugi strani pa iz Trbovelj preko Bevskega in Slačnice v Zagorje, s čimer bo odprta pot avtomobilskemu in s tem tujskemu prometu v večji meri na eni strani iz Savinjske doline, na drugi strani pa iz Ljubljane preko Zagorja v osrčje Zasavja, kjer je tujski promet doslej zaradi nerazumevanja gotovih činiteljev bil v stagnaciji.

Pred leti je bila sicer pokrenjena akcija za gradnjo ceste iz Trbovelj na Sv. Planino, pa je stvar zopet zaspala. Zeleti bi le bilo, da bi se našla sredstva, da bi se z delom čim prej pričelo, saj delovalnih delovnih sil je sedaj v revirjih dovolj na razpolago. Kakor drugod, tako bi se tudi pri nas take investicije gotovo bogato plačale, saj pomenijo dohodki od tujeskega prometa v mnogih z naravnimi lepotami manj obdarjenih občinah zavidljivo lepe postavke.

Šar. Od nemške meje bo vagon s krato priključen na brzi vlak. Truplo pokopnice bo najbrž jutri upepeljeno v monakovskem krenatoriju.

Razstava socialnega skrbstva na MT

Maribor, 21. julija

Novost letošnjega jubilejnega »V. Marijorskega tedna« bo izredno zanimiva in aktualna razstava socialnega skrbstva. Na tej razstavi bo prikazano socialno skrbstvo naših ustanov, ki bodo prikazale svoje prizadevanje zlasti v Mariboru, kjer je industrija tako razvita. Posebni oddelci na tej razstavi bo aranziral Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, razstave pa se bodo udeležile tudi druge socialne ustanove, med njimi naj omenimo banovinske, občinske in Jadranske straže v Mariboru ter dom kraljice Marije na Pohorju.

Na podlagi raznih diapozitivov, diagramov, slik in statističnega materiala, bo nazorno prikazano skrbstvo naših socialnih ustanov za delavstvo in njihove družine. Povdarjamo zlasti na važnost statistik, ki bodo tolmačile vse prizadevanje socialnih ustanov in ki bodo obiskovalcem »Marijorskega tedna« ter te razstave na razpolago. Poleg drugega bo nazorno prikazan razvoj naših zdravilišč, posebno pa fizikalnih zdravilišč OUZD v Ljubljani, Mariboru in Celju. Posebno važna bo na tej razstavi slika zdravstvenega stanja v poedinih krajih, kjer je razvita industrija.

Razstava socialnega skrbstva bo namočena v drugem nadstropju Cankarjeve dekleške meščanske šole in bo odprta ves čas »V. Marijorskega tedna«, t. j. od 1. do 9. avgusta.

Požar na Studencu

Stična, 20. julija.

V nedeljo zvečer okoli 11. je izbruhnil ogenj v hiši posestnika Vrhovca Josipa, vulgo Lauša. Domači so najprej alarmirali sosedje, katerim se je posrečilo oteti iz gorste hiše, kar se je pač dalo. Goreti je začelo najprej na podstrešju, kjer je plamen takoj zajel slamenato streho in se nato naglo razširil na vso stavbo tako, da na rešitev iste ni bilo možnosti. Ljudje, ki so kljub pozni uri trumoma prihajali na pomoč, so pa s škafi polivali sosednja gospodarska poslopja, da bi se ne vrela, kar se jim je tudi posrečilo. Sicer so pa prihiteli iz Stične in St. Vile gasilci iz brizgalnic, ki so iz sosednjega vodnjaka črpali vodo, nakar je bila vsaka nevarnost, da bi se ogenj razširil na vso vas, odstranjena.

Poleg hiše je pogorelo na podstrešju tudi precej ajle in drugega blaga, tako da trpi Vrhovec znatno škodo, ki je krita z malenkostno zavarovalnico. Kako je požar nastal, še ni znano.

Iz Trbovelj

— Zrtev savskih vrtnicev: Pred dnevi smo poročali, da postaja v sedanjih vročih dnevih Sava za našo mladino vedno bolj privlačna ter opozarjali na nevarne vrtnice v Savi, ki so terjali že mnogo smrtnih žrtev. V nedeljo je postal zbirni toč vrtnicev 16letni Jože Medičar, sin rudarja iz Dobrne, ki se je kopal s svojimi prijatelji nižje savskega mešča pri trboveljskem kolodvoru. Hotel je preplaviti Savo na kraju, ki ki je videti precej mirna, pa ga je med plavanja zanezel tok nekaj metrov nižje v vrtnice, ki ga je hipoma potegnil v globino. Mladina, ki se je kopal z nesrečnim Medičarjem je sicer delala poskuse, da bi ga rešila, vendar zaman, ker se ni več pokazal na površju. Ponovno svarimo mladino pred nevarnostjo savskih vrtnicev, ki so med Zagorjem in Hrastnikom posebno nevarni.

— V bajer na Gvidi je skočila v samomirilem namenu v soboto zvečer ločena žena rudarja Pirca. Nesrečne žene, ki je bila stara okrog 28 let, niso mogli več rešiti in je utonila, preden so prihiteli reševalci. — Pirčeva se s svojim možem ni razumela, zato se je od njega ločila, zlasti ker je našla drugega prijatelja. Toda tudi s tem ni bila srečna in ko sta se večeraj popoldne vrnila iz Podmeje, se je Pirčeva vasa razburjena odločila za samomor. Šla je na Gvido, kjer je s skokom v bajer končala na razvalinah zakonskega življenja.

— Tetaj za kapunjenje priredi tukajšnja kmetko-nadaljevalna šola v sredo 22. t. m. ob 16. pri Spancu v Trbovljah. v nedeljo, 26. t. m. ob 16. pa pred šolo pri Sv. Katarini. Ta tetaj je zlasti pomemben za absolvente kmetijske in absolventke gospodinske nadaljevalne šole, pa tudi za druge naše gospodinjice, ki se pečajo s perutninarstvom. 8 seboj naj prinesejo po tri mesece stare petelinčke (še le mogoče stajerske pasme), ki pa morajo biti vsaj 24 ur prej brez hrane.

— Lepa gasilska prireditve. Kraina sončna nedelja je privabila na stotine ljubiteljev zdrave planinske narave iz rudarskih revirjev k idilični Sv. Katarini pod Mrzlico, kjer je tamkajšnja gasilska četa proslavila svoj letni praznik ali krstno slavo. Prireditve je bila dobro organizirana, saj se je ta planinska četa žilavo pripravljala za svoj praznik cele tedne, da je lahko nudila svojim prijateljem iz širnih dob in nekaj ur prijetnega užitka. Prireditve je otvoril starejša laške gasilske župe g. Guček, ki je podčrtal pomen dneva, zlasti pa je pohvalil požarovalno kulturno-prosvetno delovanje te najmlajše gasilske čete v župi. Da je četa to pohvalo tudi po pravici zaslužila, je dokazal posebej nastop pevkega zbora in mladinskega zbora, ki ga vodi agilni šolski upravitelj g. Jurček. Za tem so se vrstili rudniški gasilski zbor, gasilska godba Sv. Katarina, orkester čete Hrastnik ter oktet gasilcev iz Dola. Najbolj pa je navdušil občinstvo pevski zbor delavkega pevkega društva »Zarje« iz Trbovelj, ki je pod spretnim vodstvom zborovodje g. Dolničarja moral več pesmi ponoviti. Mladinska planinska gasilska četa k lepi prireditvi čestita.

Begunec brez obleke

O Lojzetu iz Kranjske gore, ki se ne zaneša na ženske

Ljubljana, 21. julija.

Lojze R. iz Kranjske gore, po poklicu čevljar, je sedel na zatožni klopi s svojo ljubico Marijo P., ki je nekaj let starejša od njega in posestnica na Podkorenu. Po obtožnici ima na vesti dve tatvini, in sicer je izmaknil Mariji 8000 Din, nekemu Alojzu Kosirju pa 5000 Din. Da je vzel Marijo osem jurjev, je priznal, o Kosirjevih jurjih pa nič ne ve.

Za današnje čase neverjetna romantika je še živa tam v gorenskem kotu. Dekleta in fantje se imajo radi, dekleta imajo doma v omari še shranjene jurje, fantje si jih izposodijo, kadar potrebujejo kaj. Na koncu pride dekle na zatožni klopi, osumljeno, da je sprejemale fantov denar, ki ga je nekje ukradel, obenem pa toži dekle fanta, da ji je odnesel jurje.

Lojze je namreč trdil, da mu je Marija dovolila, da lahko vzame njen denar, če bo kaj »nucale«. Lojze je vzel kar 8 jurjev. Kakor tri tedne nato je Marija šele opazila, da ni več denarja v omari. Lojze ji je tedaj priznal da si je denar »izposodil«. To je bilo v februarju letos. Neko nedeljo po tem dogodku so orožniki iskali Lojzeta pri Mariji. Pomoči so prišli in potrkali na okence. Lojze je skočil iz postelje in pobegnil skozi okno v spodnjih hlačah. Boljšega dokaza, da je on tat Kosirjevih jurjev, orožniki niso mogli dobiti.

Sodnik: Zakaj ste bežali, če niste ukradli Kosirjevih tiščakov?

Lojze: Sem mislil, da me je Mica ovadila zaradi njenih tiščakov.

Sodnik: Kako ste mogli kaj takega misliti, ko je bila vaša punca in ste pri njej spali.

Lojze: Gospod sodnik, jaz se ne zanesem na nobeno žensko!

Mici je Lojze dal na račun iz njenega denarja dva tiščaka, nakupil si je tudi nekaj perila in pošteno lumpal na Podkorenu in v Kranjski gori, tako da mu je ostalo od osemih jurjev še 4500 Din do trenutka, ko so ga aretirali. Mica je povedala, da ji je

Lojze okradel osem jurjev, šele potem, ko je bila sama osumljena, da je sprejela ukradeni denar, ki je izginil Kosirju, kar je jasn dokaz, da ga je imela res rada. Res je, da je Lojzetu rekla, da si lahko denar vzame, kadar bo šel k zobozdravniku, ampak ne vseh osem jurjev. Sodniki so sklenili, da je treba zaslišati še nekaj prič, da bo ta romantična kraja na Podkorenu do cela pojasnjena.

NI VEDEL, DA SE NE SME PONAREJATI DENAR

Rudar Ivan Kobilek iz Lok pri Zagorju se je sodnikom predstavil kot samotar, ki živi v svoji bajti in se ne briga za ves svet. Niti časopisev ne bere, kar naj bi bil zadosten dokaz, da nima stikov z življenjem. Zaradi tega naj bi mu tudi verjeli, da ni vedel, da se ne sme ponarejati denar. Kljub temu pa je imel silno slabo vest.

Kobilek je ponaredil samo dva 20-dinarska kovanca, in sicer zelo spretno, kakor trdijo orožniki. Prvega je oddal v Kolčanovi trgovini v Orehovci, drugega pa kmalu nato v trgovini Angele Kopač v Izlahah. Tu so spoznali, da je kovanec ponarejen. Kobilek je to tako povedal, da je sel nazaj k Kolčanu in mu je sam povedal, da je tisti kovanec, ki mu ga je dal, ponarejen. Dva taka ponarejena da je dobil na sejnu v Zagorju. Orožnikom je prišlo na uho in v Kobilsnikovem hlevu so zaplenili model za ponarejanje kovancev.

Sprva je Kobilek nekoliko obračal in se izvijal, ko mu je branilec dr. Vodusek rekel, naj kar lepo vse prizna, ker bo kaznen manjša, je priznal, da je bilo natanko tako, kakor pravijo priče.

Nisem vedel, da je ponarejanje kaznjivo, če bi vedel, da bo tako hudo, bi se rajši fental.

Take se ne sme iznebiti, mladi človek, ga je očetovalko zavril branilec.

Za dva ponarejena kovance je Kobilek dobil leto dni strogega zaporu in 4 dni zaporu. Državnemu tožilstvu se je kazen zdela prenizka in je prijavil pritožbo.

jem Luko Čačem iz Sibenika, ki je vozil polog sebe še 12-letnega bratrance Antona Zorica. Oba sta dobila življenjsko nevarno poškodbo. V Koških je neki avtomobilist po vozil 2-letno posestniško hčerko Emilijo Požankovo in 16-letno Marijo Mugerlovo, ki sta pod avtomobilom obležali z zvezajočimi ranami po vsem telesu. Do prometne nesreče je prišlo tudi v Pekrah. Tam je neki motociklist trčil v kolesarja Alojza Zemljaka, ki je pri padcu zadobil nevarno notranje poškodbe. Vsi ponesrečenci se zdravijo v mariborski bolnici.

Ljubosumnost in nož... Pri Sv. Arohu je v neki gostilni navail z odprtim nožem posestniški sin Martin Topolec na 31-letnega posestnika Henrika Kapuna in ga zabodel v prsa in trebuh. Do žalostnega dogodka je prišlo iz ljubosunja, ker je poškodovanec poročil Topolčevu izvoljenko.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 21. julija katoličani: Danjel, Olga, Zora.

DANASNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Zaprti.

KINO IDEAL: Pesem gauča.

KINO SLOGA: Med dvema ognjema.

KINO UNION: Zvezdni utrinki.

KINO SSKA: Na lepi sinji Donavi.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Ba-

hovec, Kongresni trg 12, Mr. Nada Komotar,

Vič, Tržaška cesta.

Iz Zagorja

— Tombola. V nedeljo sta priredili dobrodelno tombolo Društvo za varstvo otrok in Kolo jugoslovanskih sester. Lepo vreme in bogati dobinki so bili vzrok, da je bilo sokolsko telovadišče napolnjeno do zadnjega kotička. Sreča je bila naklonjena res potrebnim in revnim ljudem, ki so prišli iz Hrastnika, Trbovelj in Litije. Glavni dobitek — motorno kolo je zadel Jazbinšek Karol, rudar iz Hrastnika; drugo tombolo, modern šivalni stroj, je zadel Mehovar Ivan, delavec iz Litije; moško kolo Juvan Franc iz Jesenovega pri Zagorju; prašica Grosar Izidor, delavec iz Trbovelj; psiho Dolšek Franja, pletilja iz Trbovelj; blago za moško obleko Purkart Franc, trgovec iz Bevskega, vrečo moke Kanžinger Lojze, trgovca s steklom iz Zagorja; koš živil Planinc Rihard, mizar iz Sevnice; vozček premoška Moškon Franc, vpokeyenec iz Trlic; namizni prt s prtiči Predovnik Franc, rudar iz Trbovelj; blago za žensko obleko Pečar Feliks, rudar iz Toplice; koštruna Rebolj Leopold, izpod Sv. Gore; vozček premoška Smerc Franc iz Trbovelj in blago za žensko obleko Drnovšek Otmar iz Potok vasi. Kljub lepi udeležbi tombolske karte niso bile vse prodane, ker so igrali povečini revni ljudje s par srečkami, zato bo tudi dobitek bolj skromen. Namenjen je za prehrano, obutev in obleko revnih otrok.

— Kopalnice v Zagorju! Vroč julijski dnevi nas kaj radi onemirjajo na nujno potrebo kopalnice v Zagorju. Že več let razpravlja naša javnost o tej neobhodno potrebni javni napravi. V Trbovljah je napravila občina vzorno kopalnico na svoje stroške in bo investirani denar gotovo dobila v par letih nazaj. V Hrastniku je napravila Protituberkulozna liga krasen bazen, sredi kraja, ki je na ta način napravila mnogo v svojem programu začrtanega dela. Torej izmed rudarskih revirjev je Zagorje edino, ki nima te neprepotne naprave! Kopalnice Medija Izlake je oddaljeno skoro 2 uri, in cenenih prometnih sredstev in tako malemu človeku zaprti. Sava je požrla že toliko žrtev, da bi bilo tudi iz tega razloga nujno potrebno zgraditi kopalnico. V Krihčevu, za katerega so se pred leti že delali načrti Zoraditev bi morala na vsak način prevzeti občina, ker posamezna družina, ki so navedeni obubožana, tega ne zmorejo. Tudi občini bi morale pripadati na pomoč oblasti in dolgotrajna želja Zoraditve bi bila izpolnjena, hiejena v kraju bi se dvignila in žrtev, ki jih zahteva nevarna Sava, bi ne bilo več.

Ček za 6000 Din v slovarčku

Spretno zasnovana sleparija, ki se pa ni posrečila

Ljubljana, 21. julija.

Nekje v Sloveniji se je v zadnjih šestih tednih odigrala zelo zanimiva kriminalna zadeva, točno in resnično tako, kakor jo bomo opisali. Zgodba kaže na eni strani močan nagon nekaterih ljudi sredstva za preživljanje, oziroma za udobno življenje na vsak način preskrbeti si s pomočjo sleparije, na drugi strani pa velik talent glavne junakinje naše zgodbe, v katero je poleg nje in njenega možkega, mnogo manj spretnega pomagača. Zapolnjenih je še nekaj drugih, sicer stranskih toda dobro zasadenih moči. Če smo brali že večkrat, da v Ameriki tudi ženske načeljujejo razbojniški tolpmam, ker po svoji prebrisanoosti daleč nadkriljujejo svoje moške tovariše, lahko tudi za našo junakinjo rečemo, da po svojih sleparskih, rafiniranih zamislih in sistematični, logični izvedbi svojih načrtov, po osebnih neustrašenosti in prednostni prekrasni vse kriminalne tipe, kar jih je kdaj obiskalo dolniči kraj.

Prve dni junija se je zgledila pri nekem industrijskem podjetju mlada, elegantna, pa tudi inteligentna — saj ima srednje šolsko izobrazbo — popotnica, recimo Marička. Navezala je stike z vodstvom podjetja in prišla v pisarno, kjer je iz čekovne knjižnice ukradla dva čeka dotičnega podjetja. Sreča ali nesreča je hotela, da je pozabila »nehote« v pisarni slovarček, kar je v zgodbi važna okolnost. Ko se je vrnila domov, je izpolnila oba čeka, enega na Din 6.000.—, drugega na Din 10.000.— ter ponaredila podpis. Čez nekaj dni je Marička prosila nekoga delavca — recimo mo Janez, naj gre v Ljubljano, kjer naj prvi ček za Din 6.000.— vnovči, denar prinese njej, za svoje delo pa prejme nagrado v znesku Din 300.— ter vse potne stroške povrne.

Prvi del rafiniranega načrta je bil izvršen, ček je bilo treba samo še vnovčiti. Janez je zapeljivo ponudil mlado, simpatično Maričko ni dolgo upal in je ustregel njeni želji ter se napotil v Ljubljano na čekovni urad. Vnovčenje čeka pa mu je delalo precejšnje preglavice, ker se Janez na take stvari slabo razume, pa tudi opravka še ni imel nikdar s takimi kočljivimi stvarmi. Zato ni čuda, če je v zadregi taval po Ljubljani, ne vedoč ne kod ne kam. Ves obupan je našel na dva čedno oblečena ljubljanska popotnika. Dobrotnika sta Janezovo zadrego opazila in sklenila pomagati mu. Janez jima je ček izročil in odšla sta v Pošto hranilnico ter srečno dvignila Din 6.000.—. Vendar pa sta Janezu izročila samo Din 3.000.— polovico sta si pa pridržala, Janezu pa natvezila, da so Din 3.000.— obdržali v hranilnici kot garancijo.

Ček je bil vnovčen, a kaj zdaj? Janez je na svojo Maričko pomislil, ter mu še na misel ni prišlo, da bi ji denar izročil. Zato je popeljal in veselje, kupil si je pa tudi kolo. Vmes pa je tedaj zopet posegla Marička. Še prej pa moramo pripomniti, da je dotično podjetje Marički, ki je tam gasila svoj naslov, poslalo po pošti

njen pozabljeni slovarček. Ko je Marička zvedela, kako Janez zapravlja denar, je videla, da zveva v njenem načrtu radi Janezove nezanesljivosti velika luknja, ter je skušala rešiti vsaj sebe. Odsla je na bližnjo orožniško postajo ter Janeza ovadila, češ, da ji je ukradel ček, katerega je ona našla v poslanem ji slovarčku, kamor da ga je dotično podjetje pomohlo položilo. Ker od nikoder ni bilo nobene prijave o ukradenem čeku, so orožniki nekaj časa čakali. Šele ko je Poštna hranilnica dotično podjetje obvesila uradno o dvigu gotovine, se je zadeva pojasnila. Pri zaslišanju se je Marička izgovarjala, da je ček našla v slovarčku, katerega ji je podjetje vrnilo, krivo pa da se čuti le v toliko, v kolikor ni čeka vrnila podjetju. Sprva je kazalo, da ima Marička prav, toda kasneje se je izkazalo, da je Janezu pripovedovala o čeku že pet dni prej, predno je prejela slovarček in on njeni trditvi ček v njem. Tako je njen zagovor začel občutno šepati, ker se je dokazalo, da je ček ukradla, sleparijo s slovarčkom, pa je aranzirala kot trik, ki ji bo pomagal v njenem zagovoru. Izkazalo se je tudi, da je ukradla še en ček glaseč se na Din 10.000.—, katerega pa niso našli pri njej ter ga je najbrže raztrgala.

Marička in Janez pa bosta imela opravka s sodiščem.

Še zadnji dve žrtvi

Ljubljana, 21. julija.

Spet so se zbrala večeraj ob 16. pred mrtvašnico sv. Krištofa na starem pokopališču velika množica občinstva, kakor v sredo, ko sta bili tam položeni na katafalk krsti ponesrečenih nemških potnikov dr. Horna in Anny Brügglcherjeve. Evangeljski pastor g. Mihael Schaffer je opravil v mrtvašnici cerkvene obrede. Po blagoslovitvi so dvignili krsto uslužbenca mestnega pogrebnega zavoda z grmade že domala oženelega cvetja in vencev ter jo prenesli v stekleni pogrebni voz. Na pokopališču poti se je razvil dolg, turben žalni sprevod, v katerem so korakali sreški načelnik dr. Maršič, zastopnik Aerokluba, dr. inž. Kuhelj, zastopnik policije dr. Fakin, vojaški delegat na letališču poročnik g. Neimach, za njimi pa dolga vrsta občinstva. Pogreb se je udeležila tudi evangeljska kolonija iz Ljubljane.

Žalni sprevod je krenil po Tyrševi cesti na bližnje evangeljsko pokopališče, kjer je pastor opravil pogrebne molitve, nakar so krsto spustili v grob. Nad pokopališče je priletelo letalo, ki ga je pilotiral čel centar dr. Rape in na sveži grob je padel lep venec.

Krsto s truplom Anny Brügglcherjeve so smoti odpravili na glavni kolodvor v vagon in ga priključili tovornemu vlaku, ki jo je odpeljal ponoči preko Jesenice in Salzburga do nemške meje. Krato z zemskimi ostanke ponesrečenke je spremljal na žalostni pot uradni pogrebni zavoda g. inap. Tav-

Umetniške prilike v nesodobni sodobnosti

Brežice, 20. julija
Pregovor pravi: Človek mora tudi mimo pregovora. Včasih je pregovor potreben. Drugič pa, kdaj je vsega upoštevati vredno, tega pa noben pregovor ne pove.

Iz kritičnih poročil o vsakoletni že udomačeni pomladanski razstavi jugoslovenskih umetnikov, katere prireja društvo prijateljev umetnosti, Cvetla Zuzovic v Beogradu, smo že večkrat imeli priliko — po ocenah vseh podana tozadevna mnenja — ugotoviti, da obstaja precejšnja diferenciacija med slovenskimi umetninami in ostalimi razstavljenimi deli.

Predvsem je razlika glede udeležbe proce velika; razstave slika, neprimerno deljena mesta... Kompaktno razstavljen slovenska dela ne bi ostala kot disipitirna, na eno brez znatne vidne sile.

V splošnem zapuste slovenska slikarska dela vti provincializma, katerega pa ni mogoče smatrati za nekaj manj vrednega, ker pomeni pri nas doma mnogo več, namreč poglobitev v domačo grudo in domačega človeka... brez posebnih vplivov in vzorov.

Razodeva se ta provincializem predvsem v dveh smereh. V smeri bratov Kraljev, ki sta iskala in zasledovala neko domačo noto tudi v cerkvenih delih, kljub vzporednemu ekspresionizmu. Očitneje se pojavi to homeenje domačnosti v — Slovenskem liku — katerega član F. Kralj je podal ob priliki zagrebške razstave — Slovenskega lika — posebno v figurah očitno tipičnost — tega prizadevanja.

Nadaljnja smer — Slovenskega lika — se razodeva v delih bratov Vidmarjev, katerih novejši razvojno fazo smo imeli priliko videti ob zadnji umetniški razstavi, ki nam je podala posebno zbiranje — delovno stran — tega človeka.

Če površno pogledamo, nam nudijo dela te razstave radi prečite udarce bajko zelene, modre, pa preko vsega tega dela do največjših njunih, v katerem razvečju naj bi bilo poudarjeno jedro te razstave — socialna stran.

Ker ni potencirana s kontrasti, zdi se na prvi pogled — neenakomerno podana.

Če bi torej razstava modernizma, ki črpa direktno iz vrela evropske umetnosti, ki hoče tudi lastno individualnost in ob boku z razstavo francoske sodobne umetnosti, je jasno, da delujoče slovenska dela kljub kvalitam skromno.

Ali so po naravi skromna? Morda hočejo biti skromna ali morajo celo biti skromna — In skromnost v umetnosti znači — dekadenco.

Med deli s tako razgibanimi formami se uveljavijo pač dela podobnih slikarskih form — širokopoleznih — kakršne nam predstavlja Jakopičeva slika — Dama v zelenem — v Narodni galeriji... (izvzemši impresionizem seveda), katerega ravno se slika izrečno poudarja. Razstavljalci morajo biti razstavni prostori znani. Znan mu mora biti tudi aranžma razstave — torej okolica.

Prireditelji sami gotovo stremijo pri ureditvi razstave za skupnim učinkom in enotnim vtisom — poleg heografskih slikarjev.

Ze iz razporeditve slik zasledimo gotov namen, ker izpadajo iz take celote vse one slike, ki so temu prizadevanju na polji.

Obstaja tendenca po določenem načrtu do slikarske zole.

Vsaj informacije o takih prilikah in seznanitev s takimi okoliščinami je za slikarja razstavljalca če ne večje, pa vsaj toliko važnosti, kakor je opredelitev že razstavljenega dela v zgodovinski kotiček raznih realizmov ali v kolikor se je delo približalo temu in onemu odtenku impresionizma.

Tudi slikarji v klasičnih dotah so se pečali s takimi zadevami, kar nam pove zgodovina.

Posebno benečanski slikarji in med njimi najznamenitejši so posevali prostor in okolici, kjer naj bi visela slika vso pozornost; katero so si ob priliki naročenega dela — tudi ogledali.

V kolikor je pri slovenskih delih material na stran manj poudarjena je na drugi strani celo poudarjena in s temperamentom.

Tudi razstavljen — Slovenskega Madona — ostane brez vpliva na ta milje; na slikarstvo ki je povsem ločeno od cenjenega slikarstva, katerega tvori več ali manj konzervativna ikonografija.

Toliko v pojasnilo o razstavnih prilikah na tej jugoslovenski umetniški manifestaciji.

Končno se o omenjenem prevelikem številu razstavljenih del, ker ni prekrasno, ker je razstavljen paviljon za vsedrjavno umetniško razstavo že davno prostorno premajhen.

In kočno se o nedeljkih slikarskih krajinah in poročevalnih kičevstva in diletantizma, ki dobivajo od gledanja in poročanja

predvsem vsega tega — že desetna tremens. Ali je slovenska umetnost produktivna razdamega produkciranja... in v koliko vpliva na razložene razmere — ne spada v to poglavje.

Radi prilike se par stavkov. Torej obstoja gibanje in srenje, po h. čno slov. umetnosti — do viden. f. rmaine izrazitosti in kolikor močete s. s. s. u. du-sevnosti.

Pol vodi tudi v primitivnem, ki n. kakor ne more gide tipike odp. e. u. ti, pri kate- na na s. a. v. d. i. t. r. o. n. i. e. g. a. k. u. l. t. v. i. r. a. n. a. ne o. s. t. a. n. e.

V tem si pomagajo zagrebški umetnostne razstave z deli kmečkih slikarjev. Tudi pariški slikarji, ki so stali pred podobnim pojavi, so si pomagali z deli diletantizma Rousseaua H., katerega dela naj bi dala novih, vsaj sigurnejših temeljev... Morda so omejeni pojavi splošnega značaja.

Indijanci najbogatejši narod sveta

Če bi razdelili svoje narodno premoženje, bi odpadlo na vsakega 60.000 dolarjev

„Indian Office“ v Washingtonu je izdala publikacijo, ki so v nji zelo zanimive podatke o Indijancih. Najprej je treba vedeti, da Indijanci ne izumirajo, kakor so doslej ljudje mislili, temveč se zadnja desetletja celo množijo. Dočim je bilo okrog leta 1870 v Zedinjenih državah samo 300 tisoč Indijancev, so jih našli pri zadnjem ljudskem štetju 380.000 in to še brez mešanec, ki jih je tudi mnogo. Število porodov pri Indijancih presega zadnja leta celo število porodov belokožcev v Ameriki. Lani je odpadlo na 1000 Indijancev 27,5 porodov, na belo raso pa samo 22,5. Nasprotno je pa umrljivost med Indijanci za celih 50% večja.

Najzanimivejši del publikacije pa obsega podatke o gmotnih razmerah indijanskega prebivalstva Amerike. Točni statistični podatki kažejo, da so Indijanci zdaj najbogatejši narod na svetu. Njihovo premoženje se ceni na 20 milijard dolarjev, kar pomeni pri številu 380.000 ljudi, da bi odpadlo na vsakega Indijanca okroglo 60 tisoč dolarjev. Seveda pa ne smemo misliti, da ima vsak Indijanec tako lepo premoženje. V velikih mestih, tako v New Yorku, Chicagu, San Franciscu in Detroitu, živi na tisoče Indijancev v zelo težkih gmotnih razmerah. Toda Indijanci v tako zvanih rezervatih, in teh je 70%, žive zelo dobro. Njihovo blagostanje ima kaj čudno ozadje. Nekako pred 80 leti so te Indijance kot zadnje ostanke uničevalne vojne belih

Indijanska mati z otroki

osvajalcev koncentrirali v nerodovitnih krajih, kjer so bili pod stalno kontrolo vlade. Taki rezervati so bili v Oklahomi, Novi Mehiki, južni Dakoti in Arizoni.

Tam so živeli Indijanci težko življenje, životali so in splošno je prevladovalo prepričanje, da bodo v enem stoletju iz-

Poglej na razvoj grške umetnosti. Grška plastika ni imela tradicije; zunanji vzorci ni bilo; ustvarjali so z lastno silo iz lastne srede, vedno stremeli po napredku, ki je bil stopnjevan do končnega uspeha, do iskanega ideala, do Laokonove skupine, ki pa k čudu nima na sebi nobenih posebnih grških znakov... razen povestice, iz katere je vznikla zamisel in tipičnega grškega nosu na portretih... ki pa nima vpliva na celoto.

Delo je dozorelo preko meja ustvarjalnega delokroga in preokračilo območje domovine; vidno je tudi drugim in tako je last vseh. Emancipacijo podpira predvsem objektivno študiranje okolice... pokrajina podana pod vplivom podnebja itd., torej brez direktnega tozadevnega hotenja.

Tudi tuji slikar zadene karakteristiko kraja in človeka... lastno samo temu kraju in temu človeku...

Ravnokako da domačin tuji pokrajini pred, vsem lastno svojo noto... Obstoji torej dvoje. Ali ustvarja iz sebe ali se naslanja predvsem na karakteristične lastnosti okolice, katere podaja akcentuirane. Ako obstoja združitev obeh možnosti, je uspeh učinkovitejši.

Tavčar Josip.

tično vodstvo severoameriških Indijancev na čelu z advokatom D. Emersonom, potomcem indijanskega svečenika iz Yukatana in čistokrvne indijanske princese Noeme, najbogatejši in baje najlepše žene Zedinjenih držav. Indijanci pravijo svojo mu vodji »Rdeči volke. Vodstvo vzdržuje stalno pisarno v eni najlepših ulic New Yorka in je v prijateljskih stikih s celo vrsto članov kongresa, ki simpatizirajo z zahtevami Indijancev.

Peruanski Indijanec

Močno oporo ima ta pokret v tesnem sodelovanju z nac. pokretom v srednji in južni Ameriki, ki je pod neposrednim indijanskim vplivom. Pokret vodijo Haya de la Torre v Peru, Sandino v Nicaragu, Plinio Salgado v Braziliji, Diego Riviera v Mehiki in Vasconcellos v Porto Rici. Vsi ti vodje so prvotno iskali stikov s komunisti, zadnja leta so jim pa obrnili hrbet in ustanovljajo neke vrste rdečo internacionalo, toda z izrazito protikomunistično tendenco. Njihov končni cilj je priboriti Indijancem samostojno vodstvo vseh poslov. Baš ta protikomunistična tendenca je vladi v Washingtonu simpatična. Kazen tega si pa obeta ameriška vlada od uspeha tega pokreta utrditve svojega političnega vpliva na srednje in južne države zapadnega kontinenta. Zato so zdaj izgledi rdečega pokreta boljši.

S tremi sestrami je bil poročen

V Manchestru so vstopile v samostan tri sestre Helena, Dorota in Marie Lightning, stare 26, 27 in 28 let. To bi ne bilo nič čudnega, da se niso zatekle v samostan kot ločene žene enega moža. Sir Burton je hotel pred desetimi leti v Manchestru na univerzo in stanoval je pri Lightningovih. Ko je dovršil študije in dobil službo, je moral izbirati. Tako se kaj rado pripeti, če stane študent pri rodnini, ki ima več hčera. Skrbna mamica je obrne vse tako, da ne uide spretno nastavljenim mrežam. Burton se ni mogel odločiti, češ, da ima vse tri enako rad, v resnici pa menda nobene ni maral. Imotati se pa ni mogel in tako je moral odločiti žreb. Oženil se je z najstarejšo Heleno. Toda že čez nekaj mesecev ga je Helena slučajno videla v kinu, kako se tik pred njo objema z njeno sestro Doroto. Doma je bil seveda polom in sledila je ločitve.

Burton se je oženil z Doroto, Helena je pa ostala pri njem in vodila gospodinjstvo. Najmlajša sestra Marie je zahajala k njim in kmalu se je Burton zagledal tudi v njo. Končno so postavile sestre Burtona znova pred odločitev, češ, naj si eno izbere in zapusti z njo Manchester. Izbral si je najmlajšo Marie in se po ločitvi od Dorote oženil z njo. Preselila sta se v London, toda čez tri leta sta se ločila. Marie je namreč zasačila svojega moža z lepo igralko. In zdaj so se vse tri sestre s svojo razočarano ljubeznijo zatekle v samostan.

potem je pa odhitela za hčerko in sinah. Komaj so se zaprla vrata za njimi, je Jakob vstal, oblekel spodnje hlače in srdu, pograbil nesrečno meniško ku o. — Vse mi gre narobe. — je pomislil. Kristina jo je gotovo opazila na stolu. Upam, da moja žena ničesar ne sluti, toda bojim se, da bi zlobni Kristinin jezik tega ne izrazil in ne vzbudil v Tereziji ljubosumnosti. Brž je zvil kuto, jo zavil v časopisni papir in pozvonil služkinji.

— Odnosite to hišniku in recite mu, naj ta zavoj takoj odnese v izposojevalnico oblek na bulvarjih Dubouchage. Čim se oblečem odhitim k Lechautru in ga opozorim na nevarnost, je pomislil.

Neprijetna mu je bila zavest, da se mora posluževati; zvičaje in zatekati se k laži. Pa to še ni bilo vse. Veselil se je sestanka na belem Corzu misleč, da bo v odsotnosti svoje žene prost. Kako si bo zdaj pomagati iz zadrege? Pod kakšno pretvezo se bo po prihodu svoje matere izmuznil iz vse družine? Ali pa se zaklene doma in pusti Manio zaman čakati v kočiji? Tega bi mu nikoli ne odpustila in že sama misel, da bi izgubil njeno naklonjenost, ga je tirala v obup. Še silneje nego prejšnji večer je

— Dragi sinko, — je odgovorila mati Moretova, — vsega tega je toliko, da se mi kar v glavi vrti. Očaralo me je vse, kar sem videla. Toliko cvetja povsod, toliko pomaranč, posejanih po bujem zelenju. Tu je kakor v raju na zemlji, kaj ne, Kristina?

— Jaz mislim drugače o tem krasnem kraju, kakor veste, — je odgovorila Kristina zaničljivo. — Spominjam se, da je bil baš v raju na zemlji Adam zapeljan v greh in zato sem previdna.

Jakob je zamahnil z roko v znak, da mu gre sestra na živce.

— Mati, — je dejal, — Terezija vas odvede v vašo sobo, jaz se pa na ta čas oblečem in čez četr ure bom pri vas. Dvignil se je kakor bi hotel skočiti iz postelje in prestrašena Kristina je odvedla Terezijo ven.

— Pozuri se, Jakob, — ga je opozorila mati, — toda predno odidem, mi dovoli, da te še enkrat poljubim.

Znova ga je obsula z vročimi poljubi,

Najdaljše ženitovanjsko potovanje

Rekord najdaljšega ženitovanjskega potovanja pripada nesporno zdravniku dr. Harryju Evansu iz San Franciscu. Pred devetimi leti se je oženil iz ljubezni s svojo sodelko iz ljudske šole in sreča je hotela, da je baš nekaj mesecev pred poroko zadela na pododovano srečko precej denarja. Tako se je lahko napotil s svojo ženo na ženitovanjsko potovanje okrog sveta, na katero se je veselil in pripravil že dobrih 20 let.

Ko sta pa prispela mlada zakonca pred tedni v San Francisco, se je zdravnikovim prijateljem zdelo, da se je njegova žena na potovanju tako zelo izpremenila, da jo ni mogoče spoznati. Na mnoga vprašanja je končno dr. Evans priznal, da se je dal v Parizu ločiti od svoje prve žene in se drugič poročil z neko Parižanko, s katero se je bil seznanil na Kitajskem. In tako je zaključil rekordno ženitovanjsko potovanje ter se vrnil domov z drugo ženo.

Bisera Eleonore Duse

Najboljša prijateljica slavne italijanske tragedike Eleonore Duse, živeče v Rimu, hrani kot drag spomin dva krasna zgodovinsko važna bisera, ki ju je nesmrtna umetnica vedno nosila kot edini okras svojega levega vratu. Zgodovino teh biseroev — eden je modrikast, drugi pa rdečkast — je zauspala slavna umetnica samo svojim najboljšim prijateljem. Bisere je dobila nekoč vojvodinja di Palmello, poznejša portugalska podkraljica, kot poročno darilo od slavne Francozine, pisateljice Madame de Staël. Italijanska umetnica je posetila vojvodino istega dne, ko je slednja izgubila svojega sina edince in godba tolažilnih besed je tako pomirila obupano mater, da je dala slavni igralki v spomin dragocena bisera.

Eleonore Duse je nosila bisera na tenki, skoraj nevidni platnasti veržici. Ko se je morala po vojni ločiti od vseh svojih draguljev, teh biseroev ni prodala, ker sta ji bila predrag spomin, čeprav ji je ponujal draguljar za nju nad 300.000 lir. Pred svojim zadnjim potovanjem v Ameriko, kjer je umrla, je izročila bisera svoji najboljši prijateljici, da bi ju hranila do njenega povratka. Bila je prepričana, da ji prinasata srečo, ker ju je bila dobila za otrte solze nesrečne matere.

Najstarejše znamke

Radja iz Sarawaka se mudi na potovanju v Evropi in sklenil je prodati svojo dragoceno zbirko pošttnih znamk. V njegovem spremstvu je naletel ta sklep sicer na hud odpor, češ, da to ni dostojno indijskega kneza, toda radja se za protest nič ne zmeni. Vest o prodaji njegove zbirke je vzbudila veliko zanimanje med filatelisti vsega sveta, kajti to je ena največjih zbirk na svetu, saj zavzema skoraj celo knjižnico. Zbirka šteje nad 50 debelih knjig velikega formata, v katerih je več desetisoč znamk.

Nekatere znamke v tej zbirki izvirajo iz časov prve izdaje v Angliji, torej iz januarja 1840. Šele devet let pozneje, leta 1849, so prišle poštne znamke v rabo v Nemčiji in Franciji, kar je pocenilo pismensko pošto za 90%. Raba kuvert s pošttnimi pečati pa izvira že iz leta 1835. Težko je povedati v naprej, koliko bo približno iztržil radja za svoje znamke, gotovo pa je, da se bodo bogati filatelisti kar stopli za nje in da bo dosegle zelo visoko ceno.

njegovo srce zahrepenelo po nji. Nobena ženska ga še ni bila tako priklenila nase kakor ona in nemogoče se mu je zdelo misel, da bi se ločil od nje. Ne, na sestanek pojde, pa naj se zgodi kar koli. Zaziban v hrepenenje po nji je razmišljal, kako bi si zagotovil Lechautrovo pomoč.

Ta čas je odvedla Terezija svojo taško v sobo, potem se je pa vrnila v salon in jela s svakinjo pospravljati prtljago.

Kristina je vzela s kovčega obleko in perilo svoje matere, potem se je pa spomnila na meniško kuto in kakor je domneval Jakob, jo je zelo mikalo, da bi mogla navezati s Terezijo pogovor o nji. Čutila je pri tem škodoželjno radost, da bo mogla zadeti njegovo ljubečo ženo.

— Terezija, ali se vam ne zdi čudno, da Jakob vaše brzojavke ni opazil ni?

— Saj je vendar povedal, zakaj je ni opazil. Vrnil se je pozno domov in legel k počitku, ne da bi brzojavko prečital.

— Biti je moral zelo utrujen, da se mu je tako mudilo v posteljo. Jaz pa mislim, da je prebil večer na maskeradi.

— O tem ničesar ne vem, — je odgovorila Terezija z drhtečim glasom, — in rada bi vedela, kaj je vas napotilo na to misel?

Nevarna lepotica

Roman

Kristina, zavita še v dolg svetlosiv plašč, je stala na pragu in se radovedno ozirala po sobi. Njen hladni pogled se je ustavil na naslanjaču, kjer je ležala z Jakobovo obleko napol zakrita meniška kuta, izpod katere se je videla bela volnena čepica in rokav z rdečimi travkovi.

— Tu sem, mamica, — je odgovorila, ne da bi se dala motiti v svojih mislih. Jakob se je obrnil k nji in takoj je opazil, da je njen srepri pogled uprt v meniško kuto z rdečimi rokavi. To ga je silno razjezilo.

— No, draga hčerka, — je znova povzela besedo mati Moretova, — kaj se bojiš obiet svojega brata?

— Oprosti, — je odgovorila Kristina hladno, — mislila sem, da se spodobi dati prednost Tereziji.

Kristina je stopila sramežljivo za svojo mater in svakinjo, ki se je nekoliko umaknila in ne da bi se približala postelji, se je sklonila, da bi jo mogel Jakob

poljubiti, potem se je pa takoj zopet kaj si brzojavila?

Jezem in razdražen je si Jakob prizadeval pregnati prvi neprijetni vtis, božal je svojo mater in stiskal Tereziji roko.

— Drage moje, — je dejal končno, — oprostite mi, da vam nisem prišel naproti in da sem spal, čeprav je sonce že visoko.

— Kaj nisi dobil moje brzojavke? — je vprašala Terezija.

— Ne, — je zamrmral v zadregi, — kaj si brzojavila.

— Seveda, včeraj z lyonskega kolo-dvora, predno smo se odpelale. Brzojavka je morala priti najpozneje opoldne... Ah, glej no, glej tu, na mizi leži še neodprta.

Vzela je brzojavko z mize, jo odprla in prečitala na glas: »Pridemo v ponedeljek jutraj. Poljubim! Te!«

— In ti je niti opazil nisi, ko si se vrnil? — je poizvedovala Terezija.

— Ves dan me ni bilo doma, — je odgovoril Jakob v zadregi, — Ve ne veste, da je Lechautre v Nizzi, — je pripomnil glasneje. Ves večer sva bila skupaj. Vrnil sem se dokaj pozno, služkinja je že spala, legel sem, ne da bi prižgal luč in ne da bi slutil, da imam na mizi tvojo brzojavko. Razume se samo

po sebi, da bi vam prišel naproti na kolodvor.

Terezija se je zamislila. Zdelo se ji je, da je možev odgovor ni zadovoljil. Jakob je brž napejal pogovor drugam.

— No, mati in Kristina, kako vama ugaia Nizza?

— Dragi sinko, — je odgovorila mati Moretova, — vsega tega je toliko, da se mi kar v glavi vrti. Očaralo me je vse, kar sem videla. Toliko cvetja povsod, toliko pomaranč, posejanih po bujem zelenju. Tu je kakor v raju na zemlji, kaj ne, Kristina?

— Jaz mislim drugače o tem krasnem kraju, kakor veste, — je odgovorila Kristina zaničljivo. — Spominjam se, da je bil baš v raju na zemlji Adam zapeljan v greh in zato sem previdna.

Jakob je zamahnil z roko v znak, da mu gre sestra na živce.

— Mati, — je dejal, — Terezija vas odvede v vašo sobo, jaz se pa na ta čas oblečem in čez četr ure bom pri vas. Dvignil se je kakor bi hotel skočiti iz postelje in prestrašena Kristina je odvedla Terezijo ven.

— Pozuri se, Jakob, — ga je opozorila mati, — toda predno odidem, mi dovoli, da te še enkrat poljubim.

Znova ga je obsula z vročimi poljubi,